

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ОПШТА И ОРАЛНА ХИСТОЛОГИЈА СО ЕМБРИОЛОГИЈА”
ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р НЕВЕНКА ВЕЛИЧКОВА,
АС.М-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ И М-Р МИШКО МИЛЕВ,
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2002-210/38 од 261. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 24.6.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Ана Миновска**, редовен професор на Факултетот за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев” во Штип;
- д-р **Дарко Бошњаковски**, редовен професор на Факултетот за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев” во Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ОПШТА И ОРАЛНА ХИСТОЛОГИЈА СО ЕМБРИОЛОГИЈА” од проф. д-р Невенка Величкова, ас.м-р Михајло Петровски и м-р Мишко Милев, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „ОПШТА И ОРАЛНА ХИСТОЛОГИЈА СО ЕМБРИОЛОГИЈА“ е наменет за студентите на студиската програма дентална медицина, на прв циклус студии. Приложениот ракопис (учебник) е во согласност со наставната програма по предметот Општа и орална хистологија со ембриологија, инкорпориран во студиската програма Дентална медицина како задолжителен предмет (3+2+1) во вториот семестар, со вкупен број на 5 кредити (според ЕКТС). Истиот ја опфаќа севкупната теоретска наставна материја која е предвидена да се реализира во времетраење од 150 часа. Дел од учебникот опфаќа и содржини кои се во согласност со наставниот план и програма по предметот Хистологија и ембриологија (2+2+1) кај студентите на студиската програма Стручен забен техничар-протетичар.

Податоци за обемот на ракописот: Учебникот се состои од 172 страници во А4 формат и табели, концепирани во 3 глави со различен број на поглавја со вкупно 211 илустрации (фотографии), најголем дел направени од авторите и 3 табели. Од тој аспект, обемот на учебникот по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови (3+2+1) и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Имајќи го предвид фактот што досега не постои учебник од оваа област за потребите на студентите по овој предмет се наметнува потребата од пишување на еден ваков учебник, наменет првенствено за студентите на студиската програма Дентална медицина, како и за стручните студии насока Забни техничари-протетичари.

Краток опис на содржината: Материјалот од овој учебник ќе се реализира и елаборира на теоретската настава за предметот Општа и орална хистологија со ембриологија и истиот корелира со наставната програма и однапред утврдениот ЕКТС.

Во материјалот се обработуваат тематски единици од областа на општата хистологија, оралната хистологија, но и од ембриологијата и цитодиференцијата воопшто. Детално се објаснети сите ткива со посебен осврт на ткивата во усната празнина и целокупниот забен

апарат. Прикажана е хистолошката градба на дигестивниот, циркулаторниот, нервниот и ендокриониот систем. Во материјалот се користени авторизирани микроскопски фотографии направени во микроскопската лабораторија на Факултетот за медицински науки, направени од страна на авторите. Исто така, дадено е детално објаснување на хистолошката градба на одделни органи, со единствена цел материјалот да биде полесно прифатлив од страна на студентите. Учебникот „Општа и орална хистологија со ембриологија“ може да послужи како учебно помагало за студентите на стручните студии насока Збни техничари-протетичари, како и за други студенти запишани на студиските програми од областа на биомедицинските науки заради полесно усвојување на знаењата од оваа област, како и во совладување на други клинички предмети од слични области.

Со совладување на терминологијата која е објаснета во овој учебник им се овозможува на студентите стекнатите знаења да ги применат во понатамошната нивна пракса. Содржините се концепирани како тематски целини, зачуван е принципот на постапност при елаборирање на одредени стручни термини, темите се јасно обработени и илустрирани со примери и илустрации, со што се овозможува системско совладување на основните принципи и постулати во рамките на општата и оралната хистологија. Секое поглавје е обработено со сериозен пристап, со бројни релевантни илустрации кои овозможуваат поедноставно и целосно разбирање на содржината.

Во *првата глава* авторите се фокусираат на општиот дел од хистологијата, даваат посебен осврт на сите ткива присутни во организмот. Детално се објаснува епителното ткиво, неговата поделба, клеточните диференцијации кои се присутни во него, соединителното ткиво со посебен осврт на неговите разлики со епителното ткиво. Направен е детален опис на сите клетки и сврзливи влакна кои се составен дел од него. Паралелно на тоа детално се објаснети со илустрации и сопствени микрофотографии од авторите сите специфичности и видови на соединително ткиво. Детално е разработено мускулното ткиво и неговите специфичности и разлики. Направен е пресек на сите главни особености на нервното ткиво, нервните влакна и глија клетките. Сите суштински детали во хистолошките препарати (илустрирани со фотографии) авторите ги објаснуваат со легенда или даваат опис т.е. објаснување на македонски литературен јазик. Илустрациите се јасни, детално објаснети и на нив се прикажани сите клеточни детали во ткивото со нивните структурни и функционални карактеристики.

Во *вториот дел* од ракописот авторите се надоврзуваат на општиот дел од хистологијата (објаснет во првиот дел од учебникот) и даваат посебен осврт на оралната хистологија со сите нејзини специфичности и укажуваат на можните малформации и евентуалните клинички корелации кои соодветствуваат на одредени патофизиолошки промени во организмот. Во овој дел етапно и многу студиозно е направен преглед на сите ткива кои влегуваат во состав на оралниот апарат и сите тие заедно со своите клеточни диференцијации и специфичности се потврдени и објаснети на 50-тина фотографии направени од страна на авторите. Авторите во овој дел посебно се фокусираат на клеточните структури и нивните меѓуклеточни врски, со посебен детален осврт на хистолошки приказ на градбата на забниот апарат во целост. Исто така, во последното поглавје од овој дел авторите даваат објаснување и етапно го елаборираат ембрионалниот развиток на лицево-вличната регија.

Третиот дел претставува продолжение на *првиот* (општиот) и *вториот* (специјалниот) дел од овој учебник. Во него детално е прикажана хистолошката градба на сите органи кои се надоврзуваат на оралната празнина, а системски припаѓаат на дигестивниот систем. Паралелно на тоа илустрирани се сите жлезди кои припаѓаат на дигестивниот систем и кои се од посебна важност за студентите на Дентална медицина, како и на Збните техничари, имајќи ја предвид нивната понатамошна пракса. Исто така, во овој дел е објаснета хистолошката градба на крвните садови и срцето, како и лимфниот систем како дел од циркулаторниот систем во организмот.

Овој учебник нуди можност студентите да се здобијат со базични познавања од областа на хистологијата, како неминовен услов за совладување на останатите клинички предмети, како што се орална патологија и патофизиологија. Ракописот е напишан на ниво

кое може да биде усвоено и апсолвирано од страна на студентите, но и на сите корисници кои имаат потреба од доедукација во оваа област. Материјалот е пишуван на литературен македонски јазик и истиот можат да го користат и останатите студенти на Универзитетот „Гоце Делчев“ кои изучуваат слична или иста област.

ЗАКЛУЧОК

Од досега наведеното, Комисијата во горенаведениот состав констатира дека учебникот „Општа и орална хистологија со ембриологија“, поднесен од авторите проф. д-р Невенка Величкова, ас.м-р Михајло Петровски и м-р Мишко Милев, наменет за студентите запишани на студиската програма Дентална медицина, како и на стручните студии насока Зубни техничари-протетичари на Факултетот за медицински науки е конципиран по однапред утврден наставен план и програма. Авторите за објаснување на целокупната хистолошка градба и детална клеточна структура користат шематски прикази и илустрации од светлосен и електронски микроскоп, со цел да ја објасни деталната хистолошка градба на одделни органи и нивна корелација со одредени патофизиолошки промени во организмот.

Ракописот нуди можност студентите да се запознаат со основните принципи и термини од областа на општата и орална хистологија, како и термини и процеси кои ќе бидат имплементирани во останатите фундаментални и клинички предмети од овие студиски програми. Исто така, ракописот ги задоволува критериумите за објавување и од таа причина, Рецензентската комисија дава предлог истиот да биде категоризиран како учебник.

Од сето горенаведено, Комисијата има посебна чест и задоволство да му предложи на **Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да го прифати позитивно рецензираниот ракопис (учебник) „Општа и орална хистологија со ембриологија“ од авторот проф. д-р Невенка Величкова, ас.м-р Михајло Петровски и м-р Мишко Милев.**

Рецензенти

Проф. д-р Ана Миновска, с.р.

Проф. д-р Дарко Бошњаковски, с.р.